

Oppsummering fra Kontaktgruppemøte 12/4-24

Møtet ble avholdt i OsloMet, Pilestredet 46, Clara Holst hus: P46-PA318

Til stede: Vera Østensen (OsloMet, innledningsvis), Inga Fløisand og Sindre Langaas (NIVA), Turid Wulff Knutsen (Innlandet fylkeskommune), Lars Hauvik (Telemark fylkeskommune), Martine Matre Bonarjee (Akershus fylkeskommune), Hege Taarud (HINN), Fredrik Skjæret og Idun Lyngstad (Hamarregionen), Johanne Meyer (Buskerud fylkeskommune), Trond Myrland (Bærum kommune), Dag Vågsnes (Lillehammer kommune), Daria Dyresen og Aasmund Hagen (Elverum kommune), Anne Huse (Kongsvingerregionen IPR) og Jonas Vårum Olafsen (Lillestrøm kommune)

Fra sekretariatet: Gunnar Selvik (referent), Ingvild Jacobsen og Joakim Berg.

1. Velkommen og siste nytt om EU/EØS

Gunnar ønsket alle velkommen, gav alle ordet for å presentere seg, og orienterte kort fra EU/EØS-politikken som følger:

Innledning

Det har vært noen hektiske måneder i 2024, hvor vi har hatt hospitanter, praktikanter og besøksgrupper i Brussel, og hvor flere av våre medlemmer har fått besøk av oss hjemme i regionen, og hvor vi har hatt både et Lynkurs i Brussel (sammen med de andre regionskontorene), men også et vellykket Lynkurs her hjemme (forrige uke i Ski sammen med Østlandssamarbeidet), og vi benyttet opp til flere av de samme innleiderne som i Brussel, og vi delte dagene også på en lignende måte, med politikktutvikling på dag en og programmer på dag 2.

EU som gryende sikkerhetspolitisk aktør

Sikkerhetspolitikk er, i motsetning til det som har vært tradisjonen, kommet helt opp på toppen av agendaen i Brussel, og det diskuteres nå i stadig større grad at EU må se på muligheten av å ta mer av sikkerhetsansvaret hvis NATO skulle bli svekket (dette er også ett av funnene i EØS-rapporten, se nedenfor).

Innsjutt i EU før valget

Når det gjelder denne våren i Brussel, så er den preget av en hektisk innsjutt på EU-siden for å få mest mulig gjennom før institusjonene går i valgkampdvale, og ikke vil være operative igjen før til høsten. Dette har jo medført noen suksesser, slik som naturrestaureringsloven og migrasjonspakten, men også forsinkelser grunnet det faktum at den grønne given kanskje begynner å bli overkjørt av traktorer og andre som føler at det kan bli vel dyrt, samt at de samme traktorene også får EU til å stramme inn mht import av ukrainske landbruksvarer (så mye for solidaritet med et land som er i krig på vegne av oss alle).

At det synes å være en «grønn tretthet» grunnet trangere privatøkonomi tyder jo også meningsmålingene for EU-valget i juni på – hvor høyrepopulistiske partier nettopp ligger an til å øke tilsvarende mye som de grønne forventes å gå tilbake. Det konservative styringspartiet EPP synes imidlertid også å øke i oppslutning, noe som kanskje vil bety et parlament som ikke vil bli så endret som en skulle tro.

Situasjonen i «vår» EØS-verden

Avtalen som alle tar for gitt, men som ikke så mange snakker opp, fylte 30 år 1/1-24 (selv om den ble signert 2/5-92, vedtatt med $\frac{3}{4}$ flertall i Stortinget 16/10-93, og egentlig var ment å tre i kraft 1/1-93, men grunnet Sveits' nei til avtalen 6/12-92, ble forsinket til 1994). Det er vel ikke så mye 30-årsfeiring hjemme i Norge, selv om det er en del artikler i pressen, og heller ikke hos de 27 EU-landene som jo også er EØS-land.

Når så avtalen i går fikk sin dom av EØS-utvalget (lederen skal jo utdype dette på vårt neste styremøte), så er hovedkonklusjonen at avtalen fungerer godt og ikke bør erstattes av noe som er mindre omfattende. Videre så er det verdt å merke seg er at den sier at det er behov for å øke kunnskapen om EØS og at antallet nasjonale eksperter foreslås vesentlig økt (i den kommende høringsrunden vil det for eksempel kunne gis innspill om at ansatte i kommuner/fylkeskommuner skal kunne søke på slike jobber og ikke bare statsansatte). Et annet funn i rapporten er at lovgivning som er på vei inn i EØS-avtalen (backlog) er økende og omfatter mye viktig lovgivning (f eks energi). Problemet ble godt illustrert av professoren på forrige ukes Ski-seminar: EØS-avtalen er en juridisk avtale som ikke er så lett å politisere.

Som kjent ble det prinsipiell enighet om EØS-midlene i desember 2023 for perioden 21-28 (altså nesten tre år på overtid), men dette er fortsatt ikke endelig vedtatt i Rådet, noe som er nødvendig for at planleggingen av programmer/prosjekter kan begynne. Hvis dette ikke skjer snart så vil slikt rådsvedtak ikke skje før til høsten, noe som lett kan medføre at prosjekter ikke lyses ut før våren 2026.

At EUs tollunion også synes å ha en økende oppmerksomhet, om enn indirekte i norsk debatt er i det siste blitt tydelig - nå senest ved at tollsatsen på poteter og noen andre grønnsaker økes, noe som neppe vil virke positivt på inflasjonen, siden monopolister har en tendens til å ta seg (for) godt betalt.

Uansett – som Gunn Marit Helgesen avsluttet Ski-konferansen med: Aldri har internasjonalt samarbeid vært viktigere enn nå!

2. Oppdatering fra Sekretariatets fagområder

Joakim gav en presentasjon av siste nytt innen utdannings-, helse-, og digitalområdene, og Ingvild gav en oppdatering om EUs grønne giv. Disse ble etterfulgt av spørsmål fra og diskusjon i Kontaktgruppen. Begge presentasjonene er vedlagt.

3. Innspill til styresaker

Gunnar gikk gjennom agendaen for neste styremøte, med særlig vekt på følgende agendapunkter: Sak 13/24 Årsmelding 2023 (ingen endringer), Sak 14/24 Økonomisk status pr 31.03 (ingen kommentarer), Sak 15/24 Budsjett 2024, fastsetting av kontingent 2025 (ingen kommentarer), Sak 16/24 Handlingsplan for Osloregionens Europakontor 2024-25, inkludert Aktivitetsoversikt 2024 (ingen endringer), Sak 19/24 Valg til valgkomite (ingen endringer), Sak 20/24 Styrets forslag til dagsorden for årsmøtet 2024 (godt mottatt, ingen endringer), Sak 21/24 Polycynotat: EUs politikk og prosjektmuligheter innen tema hav og vann (godt mottatt, legge inn informasjon om hvordan Sverige finansierer nytt avløpsdirektiv, hvis mottar dette) og Sak 22/24 Endring av vedtekter (skrive ut hele § 4).

4. Orienteringer fra medlemmene

Akershus fylkeskommune (Martine): Fortsatt i oppstartfase. Jobber mye med Oslofjord-problematikken. Viderefører internasjonalt kommunenettverk (skal i prinsippet alternere mellom de tre fylkeskommunene, og neste møte er 24/4, hvor NIVA vil holde innlegg).

Telemark fylkeskommune (Lars): Jobber med en ny internasjonal strategi (ligner nok en del på V&T sin), og som er planlagt ferdigstilt til sommeren. Fokus på Nordsjøsamarbeidet/NSC, og har utpekt politikere i diverse organisasjoner. Driver en del politikeropplæring innen internasjonalt arbeid. Opposisjonen i fylkestinget på Brussel-besøk i september.

Bærum (Trond): Sendt HEU cluster 6-søknad med NIVA (steg 1 godkjent, venter på neste steg), forbereder to søknader cluster 4, fått Norforsk-prosjekt sammen med Island/Sverige, jobber med E+-akkreditering (skole/barnehage), mulig Boost 2.0, besøk Brussel (Fornebu Hub) og forbereder Eurocities-assosiering.

Kongsvingerregionen Interkommunalt Politisk Råd (Anne): Sprer info internt om mulighetene ifm ORE-medlemskapet, opptatt av frivillighet innen kultur, og Interreg. Satte pris på Joakims fysiske innlegg på årsmøtet i Arko, Arvika 4/4.

HINN (Hege): Aktive innen HEU (særlig cluster 1, 2 og 6 – fått prosjekt innen ferdighetstrening helsepersonell), Kreativt Europa og E+. Arbeider med ny handlingsplan for internasjonalisering, deriblant forbedring av rutiner/prosesser. Opptatt av vannproblematikk ifm landbruket.

Innlandet fylkeskommune (Turid): Venter på å få vite om de går videre til steg 2 i HEU-søknadsprosess med Sintef om synergier mellom naturbaserte løsninger og New European Bauhaus. Prosjekt med NGI ad vann. To store samarbeidsprosjekter E+ (god støtte fra Joakim). Regional Innovation Valley-arbeidet starter opp i desember (kobler på Innlandet-porteføljen). IFK er vertskap for Internasjonalt Fylkesnettverk sitt møte til høsten (sikkerhet/beredskap/forsvar-tematikk).

NIVA (Inga og Sindre): Allerede god kontakt med ORE, men er også interessert i mer samarbeid med enkeltmedlemmer. Vedlagt referatet er en oversikt over prosjekter de koordinerer (7). Har en suksessrate på 50%, og er opptatt av å holde seg på dette nivået. Er med på 12 søknader i 2024 (nå som deltaker, ikke koordinator). Er totalt deltaker i 25 HEU-prosjekter så langt (mest cluster 6, noe i cluster 5). Noen av prosjektene er relevante for Oslofjorden (vil holde innlegg på neste Internasjonalt Fylkesnettverk). Utfordring (som ORE bes flagge i Brussel): At høy suksess-rate medfører et press på kompensasjonsordningen Retur EU, som er avgjørende for instituttenes deltakelse i HEU.

Buskerud fylkeskommune (Johanne): Også nye Buskerud i startgruppen, og hun er eneste internasjonale koordinator (fra 7 i Viken fk). Politikere er interessert i ORE-styreposisjon. Viderefører medlemskap i ORE, NSC, mfl. Opptatt av flomsikring, og Kongsbergregionen er interessert i en eventuell Boost 2.0.

Lillehammer kommune (Dag): Rydder i planverket, og er opptatt av å få internasjonalt arbeid inn som et integrert verktøy i disse. Kommunen er opptatt av samarbeid med kommunene rundt Mjøsa, og setter pris på at HINN er blitt ORE-medlem.

Elverum (Aasmund og Daria): Fokus på kompetanse og på å tiltrekke seg dette også fra utlandet (deltar på årlig jobbmesse i Utrecht, NL). Kommunen blir mer og mer internasjonal (14% «utlendinger», og har tatt imot 300 ukrainske flyktninger), med de fordeler og utfordringer dette medfører. E+-akkreditering til 2027 (deriblant ungdomsutveksling ifm 17. mai-uken fra Ukraina). NEB Interreg-prosjekt med Torino og Litauen (om borgermedvirkning og bærekraft). I ferd med å avslutte EØS-midler-prosjekter i Polen og Latvia (mottatt mye prosjektmidler), og KS vil finansiere overgang til mars-25 i påvente av nye EØS-midler-utlysninger.

Hamar-regionen (Idun og Fredrik): By-til-by-prosjektmidler med Polen (finansiert av KS) som en av 14 norske kommuner (potensiale i mer koordinering). ORE kan ta en rolle med å hjelpe kommuner til å se programmer i sammenheng (klatre opp fra Interreg/Kreativt Europa til HEU), og også å se bredere på HEU, eksempelvis ved også å fremheve Partnerskapene, som f.eks. Driving Urban Transitions. Mange norske aktører har lyktes i Partnerskapene, og det finnes også stort potensiale i at forskningsinstitusjoner får med seg f.eks. kommuner som partnere (her kan også ORE spille en rolle).

Lillestrøm kommune (Jonas): De er opptatt av at internasjonalt arbeid er en integrert del av kommunens næringsplaner. HEU-søknad med OsloMet (med assistanse fra Joakim).

5. Eventuelt

Intet ble diskutert under dette punktet.